

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

- 18:15 הדלקת נרות
- 19:24 צאת השבת
- 20:10 ר"ת

מאורה של הפרשה

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל"

הגאון המקובל רבי יהודה פתייה זצ"ל, היה גדול חכמי בבל בפשט ומגדולי המקובלים בדור. הוא חיבר את הספר "יון הרקח" שהוא פירוש על האדרא רבא והאדרא זוטא. הסיפור על הדפסת הספר מובא בהקדמה לספרו זה: בשנת תרס"ה עלה רבי יהודה לירושלים בהיותו בן ארבעים וחמש. ביום השני לבואו נכנס לבקרו **הגאון רבי אברהם עדס זצ"ל**. רבי יהודה קם לקראתו בהתרגשות: "מדוע הטריח כבודו את עצמו לבקרני? רציתי אני לבוא לבקר את כבודו!" "כבודו כתב פירוש על האדרא רבא זוטא, ועדיין לא הדפיסו!", אמר רבי אברהם. "אכן", השיב רבי יהודה, "כתבתי את הפירוש לפני כחמש עשרה שנה. אך מנין ידוע לכם על פירוש זה, והרי לא גילית זאת לשום אדם מעולם!" בענותנותו לא רצה רבי אברהם לגלות כיצד נודע לו הסוד, אך כאשר עמד על כך רבי יהודה, נאלץ רבי אברהם לגלות את הענין, וסיפר כי נגלה לו זקן בחלום ואמר: 'בימים הקרובים יעלה לירושלים ארי מבבל, רב בשם חכם רבי יהודה פתייה, אשר כתב פירוש על האדרא רבא זוטא, וזה כמה שנים לא הדפיסו. אבקשך להשפיע עליו שיוציאו לאור ולעזור לו בזה, ואני יאיר לכם את עין ימין.' שאל רבי יהודה: "איך נראה הזקן?", ורבי אברהם תיאר את מראה הזקן. אמר לו רבי יהודה "זהו התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א" אמר לו רבי אברהם: "אם אתה מכיר אותו - סימן שראית אותו". רבי יהודה שתק. "צעיר הייתי, ולא רציתי להוציאו לאור. אך כעת ברור כי משמים מסכימים לפירושי". רבי יהודה לא רצה להיעזר באחרים ולכן הדפיס את הספר רק לאחר שחזר לבגדד. ואמר שכנראה בגלל העיכוב בהוצאת הספר כתבה "העין ימין" שלו ובנו ר' שמעון נפטר בצעירותו, דבר דומה קרה גם לרבי אברהם עדס.

(לחזות במעם ה')

"שובו אלי ואשובה אליכם"

רבנו יונה כתב:

"והתבאר בתורה, כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת, ויחדש בקרבם רוח טהורה להשיג מעלת אהבתו. שנאמר: 'ושבת עד ה' א-לוקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנוכי מצווך היום... ומל ה' א-לוקיך את לבבך ואת לבב זרעך' להשיג אהבתו". רבים מתייאשים מראש: להתחרט, מתחרטים. להתוודות, מתוודים. אבל קבלה לעתיד, בהחלטה נחושה, "יודעים הם" שאין בכוחם. מכירים הם עצמם, "הם ברשות לבם", היצר חזק מהם. ואת עזר ה' לא הביאו בחשבון.

"גול על ה' דרך, ובטח עליו והוא יעשה" -

החסידי יעב"ץ זצ"ל הסביר פסוק זה במשל:

אדם ביקש לבנות בית בעמק. עלה להר ומצא אבן גדולה, שתהיה לאבן הפינה. אבל איך מורידים אותה לעמק? אין בכוחו להרימה, ודאי שלא לשאתה על שכמו, ואינו מעלה בדעתו שיוכל לרדת איתה במורד. אבל דרך אחרת יש. שיידחק אותה, יתחיל לגלגל, ומאליה תדרדר ותגיע לעמק! זה מה שנדרש מהאדם.

ודוד המלך השמיענו פסוק זה, כי היה בעל ניסיון: גולית הענק, לבוש השיריון, בחניתו ומגיננו, חרף מערכות א-לקים חיים. יצא דוד מולו בחלוקי אבנים. ובדרך הטבע, לא היה יכול לנצחו, אבל דוד המלך סמך על עזרת שמים. ואמרו רבותינו שנעשה מגן הנחושת שעל פני גולית רך כבצק, "ותטבע האבן במצחו!"

דבר אחד נדרש מאתנו -

"כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזור לו (בתמיהה), עזוב תעזוב עמו!" אסור לנו לעמוד מנגד, כשהזולת במצוקה. ודאי שהקב"ה לא יעמוד מנגד, כשאנו במצוקה. "עזוב תעזוב" - פרק וטען ופרק וטען אפילו ארבעה וחמישה פעמים,

אך בתנאי אחד - "עמו!"

אם הבעלים הלך וישב לו, ואמר: הואיל ועליך מצווה, אם רצונך לפרוק - פרוק, פטור. הבעלים צריך להושיט יד, ליטול חלק במשימה, למלא את חלקו.

אנו צריכים לעשות כל שבכוחנו. ואז יעזרנו ה', וככוחו!

תפילה, תשובה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה!

ראש השנה הוא יום הדין. כל באי עולם עוברים לפני הבורא כבמסדר, "כבני מרון". נסקר כל מעשה וכל מחדל. מה ציפו ממנו ומה הגשים, מה הבטיח ומה מימש. מובאים בחשבון הייסורים, הצרות, עגמת הנפש - דבר לא נשכח. והמאזניים שנשקלים בהם המעשים - מאזני הצדק האלוקי. פעמים שמצוה אחת שוקלת כנגד עבירות רבות, אם נעשתה מתוך התגברות על היצר המפתה, כנגד ההרגל, נגד החברה; ויש עבירות שהן כנגד כמה זכויות. יש בכוח מצוה אחת לשנות את גזר הדין מעיקרו! ובנוסף למצוות יש להעתיך בתחינה.

"דירשו ה' בהימצאו, קראוהו בהיותו קרוב."

'דרשו ה' - בתורה ובמצוות. ובנוסף: 'קראוהו', בתפילה מעומק לב!

הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, חש כאב בשיניו. פנה אל הרופא, וזה לא מצא דבר. עשה לו צילום, ונתגלה גידול ממאיר בלסת, ה' ישמרנו. החלה דרך ייסורים של טיפולים, ניתוח והקרנות - וכל אלו לא הועילו, רחמנא ליצלן. מה הייתה תגובתו של המשגיח, כששמע את הידיעה הנוראה? לא אמר אלא זאת: "ייתכן, שבתפילה נרגשת יותר בראש השנה הייתי יכול לחסוך זאת...".

(לקח טוב)

נא לשמור על קדושת הגיליון. אין לעיין בזמן התפילה וקריאת התורה

הצלחה ברו"ג: יוזמת העלון נעה שלו. משי' נדף. משי' גיבלי. משי' אזולאי. משי' יונה **זווג הגון:** אורית יהודית, יעקב משה, יוסף והדס בני מרים דבורה פנינה. יצחק שי בן לאה בטי שרה בת אילה, אביבה חביבה בת קמינה מונט. **זש"ק:** מרים עפרה בת מלכה חיה וחגי עמרם בן פנינה. **רפ"ש:** חיים דניאל בן שולה. שלמה בן רינה. דוד בן רעות. תהילה בת שונמית תמר בת שרה. אפרת ביתיה בת צביה. **לע"ב:** הגר"ע יוסף בן גורגיה זצ"ל. יחזקאל בן סמרה ז"ל מרדכי בן ביסקה ז"ל. שמואל בן חנה נוסרת ז"ל. ברוך נאג"י בן נעימה ז"ל. מלכה בת רבקה ז"ל

בברכת שבת שלום

וכתיבה וחתימה טובה!

עריכה: משפחת שמעיה

לעיני אבינו הר"ר אילן סבך בן סניורה ז"ל

פטירת הצדיקים

כ"ד באלול - רבי ישראל מאיר הכהן "חפץ חיים" רבי יחזקאל אברמסקי
א' בתשרי - רבי שרה אמנו. הרידב"ז מצפת
רבי מאיר לייבוש 'המלבי"ם'. רבי אמנון מהגנצא

"יתום" מול "קוסם"

הפסיכולוג קרל גוסטב יונג הגדיר, כי ישנם שני טיפוסים אישיותיים. הוא כינה אותם "היתום" ו"הקוסם". בכל חברה יש אנשים משני סוגי הטיפוסים.

כל אדם יכול לבחור, לאיזה סוג טיפוס ישתייך.

הטיפוס של "היתום" הינו טיפוס של 'מסכן'. הוא תלתי, מוכה (לאו דווקא פיסית), מרגיש שתמיד לא הולך לו. לדעתו, אנשים אחרים נולדו עם כישרונות מבורכים, אבל הוא לא. כולם מצליחים, כי יש להם סביבה תומכת, הורים נפלאים, משפחה חמה, ידידים נאמנים - ולו אין כלום.

בקיצור, מסכן. האם אתם, איכשהו... מזהים את עצמכם בתפקיד הזה?

מצד שני, ישנו הטיפוס ההפוך, שיוגה קורא לו "הקוסם".

הקוסם מצליח להפוך כל מצב להצלחה, כל קושי למקפצה. הוא מתמודד, הוא מאתגר את עצמו, לא נשבר אם לא ה'הולך' לו.

הוא מחפש תמיד את הדרך להיחלץ בהצלחה מכל סיטואציה בעייתית. מן הסתם, כל אחד מאתנו היה לפעמים בתפקיד היתום, ולפעמים בתפקיד הקוסם.

המטרה צריכה להיות צמצום זמני, שההות במצב "היתום", והפיכת מצב "הקוסם" למצב הטבעי, הקבוע.

אדם שחי כ"יתום" מרגיש כאילו הוא קרבן עלוב של מאורעות החיים, ואין באפשרותו וביכולתו לשנות דבר או חצי דבר ממצבו.

ברור לכולנו, שבצורה כזו האדם רק יתחפש באומללות, וישקע עוד יותר.

על כן, אם זיהית את עצמך כטיפוס "יתום", כדאי לך להשתחרר - להציל את עצמך מכבלי-היתמות-המדומים. קום עכשיו, והפסק מיד "להתבכייך", כי מהתבכיינות לא יוצא כלום.

פקח עיניך, והתחל להביט על היכולות ועל הכוחות הגדולים שיש לך.

כן, יש לך... תן קצת קרדיט לעצמך! אתה הרבה יותר מוצלח ממה שאתה חושב!

הסר את בגדי-המסכנות, ולבש את חליפת הקוסם.

ביכולתך להפוך כל מציאות או מצב (ויש אומרים - כל בעיה...) ל"הזדמנות", פתח להצלחות חדשות.

זכור, כל משבר עשוי להצמיח סיכוי למשהו טוב.

⊗ "א-ל אמונה ואין עוול" -

רבי אליהו לופיאן זצ"ל כתב:

בבית דין של מטה כשפוסקים דין, יתכן מאד שגורמים על ידי פסק הדין עוולה למשפחתו ולמכריו של הנידון. כגון שאם נגזר עליו מוות, הוא משאיר אחריו אישה אלמנה וילדים יתומים שלא חטאו ואינם ראויים לעונש;

מה שאין כן בדיני שמים, שאם חלילה נתחייב אדם ייסורים על חטאיו, ה' מביט על משפחתו וידידיו של אותו אדם שיצטערו מייסוריו. ואם לא מגיע להם צער זה הרי הוא ניצול בזכותם. כמו כן אם הוא אדם עשיר ומפרנס עניים ואם ייענש יפסידו את פרנסתם, יתכן שינצל משום זאת. לכן העצה, שנתקשר כולנו בעבותות אהבה כל אחד לחברו.

⊗ כתב החיד"א:

"ישתדל להעביר על מידותיו, כי זה כל האדם, ישיב אל לבו כי עליו לתקן את כל חטאיו ומידו יבוקש, ומה כוחו לקבל ייסורין?

לכן יעביר על מידותיו וזבה מתכפרים לו פשעיו, וזו מרגלית שאין להעריך..."

וכתב בעל ה'פלא יועץ':

'כל הדין לכך זכות המקום ידון אותו לכך זכות... וביותר צריך להיזהר כשאדם נמצא בצרה ללמד עליו סגוריה ושלא להזכיר עוונותיו, כי ידוע שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה... והטעם, כי כל אשר ידבר האיש - עושה רושם; אם מדבר קטגוריה מעורר קטגוריה ואם מדבר סגוריה מעורר סגוריה. דבריו עושים פירות...'

ומהו מעביר על מידותיו?

'הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמוחין בייסורין.'

לא רק שאינו מגיב ואינו מנסה להוכיח את צדקתו, אלא שב להיות אוהבו כמקדם כאילו לא אירע דבר ביניהם מעולם.

⊗ הסבא מסלבודקא מייעץ, שנקבל על עצמנו לראות הכל בעין טובה ועל ידי זה נוכל לעקור מקרבנו כל טענה כלפי הזולת.

משה רבנו עלה למרום וראה אוצר גדול מאד, אמר להקב"ה: 'זה למי?'

ענה לו: 'אוצר זה של מתנת חנים הוא, בעניינים שנוגעים לעולם הזה';

ועל זה סובב הדין בראש השנה בעיקר; מה שנוגע לאדם בעולם הזה.

מה שאין כן דינו של יום הכיפורים, שעיקר דינו הוא בענייני רוחניות.

בראש השנה וביום הכיפורים, יכולים לזכות בדיון בעניינים הנוגעים לעולם הזה, והכל מאוצר מתנת חנים, על ידי עצות ותחבולות.

אמר הקב"ה לאדם הראשון:

'כשם שעמדת בדיון היום הזה ויצאת בדימוס (זכאי), כך עתידים בניך לעמוד לפני בדיון ביום הזה ויוצאים לפני בדימוס'.

ה' יתברך נתן כח ביום הזה לסייע לישראל לצאת זכאים בדיון על ידי תחבולות שונות, אפילו אם מצד עצם מהות הדין אינם ראויים.

⊗ "אימרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם", יש כח ביום ראש השנה לזכות את ישראל מצד סגולת היום, וזהו כענין מתנת חנים.

⊗ "אמר ר' יצחק: כל שנה שרשה מתחילתה, מתעשרת בסופה".

יעשה עצמו כרש ועני בראש השנה, ויבכה ויתחנן לפני ד' כעני בפתח.

⊗ "זכרינו לחיים, למענך א-לוקים חיים"

מובא במדרש: 'איזו אומה כאומה זו שיודעת אופייה של א-לוקיה';

אדם שיש לו דין לובש שחורים, לפי שאינו יודע איך יצא דינו. אבל ישראל לובשים לבן ואוכלים ושומחים, לפי שיודעים שיעשה להם נס'.

ישראל בטוחים בנצחיות העם. לכן ישתדל כל אחד להיות איש הכלל, אדם שרבים צריכים לו, כי עצם הדין הוא עד כמה האדם שייך לכלל.

רבי ישראל מסלנט זצ"ל היה מייעץ להתפלל על הכלל, משום שאפילו אם מישוה לא ראוי לזכות בדיון, דבר אחד ברור - שהכלל יישאר, לכן אולי כאשר יכליל עצמו עם הכלל, יזכה.

שכינה ביניהם | הרב נחום דיאמנט

איש על דגלו

כאשר הקב"ה ירד על הר סיני לתת תורה לעם ישראל, ירדו כיתות כיתות של מלאכי השרת, והיו עשויים דגלים דגלים, מיד נתקנאו ישראל בדגלים הללו - נתאוו ישראל לדגלים.

מאוחר יותר נתן הקב"ה לישראל דגלים ואמר להם: התאוותם לדגלים של המלאכים הנני נותן לכם דגלים - דגל מחנה יהודה, דגל מחנה אפרים וכו'.

אומר המדרש, כי הגויים ראו את ישראל ודגליהם ונתקנאו בהם, אמרו להם: 'בואו התחברו איתנו ונעשה אתכם שלטונים', נעשה אתכם מושלים עלינו. גם בלעם התקנא "מה טובו אהליך יעקב". נשאלת השאלה: קחו בד, צבעו אותו בצבעים, תלו אותו על תורן ויש לכם דגל, מה יש לקנא? התשובה היא: הקב"ה הועיד לכל אחד תפקיד. כל יצור שנברא, נברא לשם מטרה מסוימת, ומאושר הוא מי שיודע את תפקידו ומה שליחותו ויעודו.

כאשר ראו בני ישראל כי המלאכים יורדים דגלים דגלים, דהיינו כל אחד יודע בדיוק את מהותו ושליחותו - על דגלו, הם קנאו. הלוואי שכל אחד ואחד מאיתנו יידע מהו ייעודו ושליחותו.

השיב להם הקב"ה כגמולו הטוב: התאוותם לדגלים הנה לכם, דגל מחנה יהודה דגל מחנה אפרים. על דגל של כל שבט היה מצויר סמל שתיאר את תפקידו. הדגל הראה את המהות של השבט. כלומר, יש לכם את הידיעה מהי שליחותכם וכיצד עליכם לעבוד את ה'.

ראו הגויים ונתאוו גם הם לדגלים ובלעם קינא ואמר "מה טובו אהליך יעקב!"

כמה מאושר האדם שיודע לשם מה הוא בא לעולם!

אנחנו לא קיבלנו דגלים, אך קיבלנו משהו אחר: רמזים. והרמזים הם הכלים שנתן לנו הקב"ה. אם הקב"ה היה רוצה שתפקידי בעולם יהיה להיות חזן, הוא לא היה בורא אותי כזה לא מזיקלי...

אם הקב"ה ברא איש ואישה עם תכונות שונות, זה משום שתפקידיהם שונים זה מזה.

הקב"ה נתן לאישה במתנה את התכונה הרגשית והחמה, משום שהיא זקוקה לכך בחינוך הילדים. הקב"ה נתן לה את התכונה להבין בענייני העולם, משום שתפקידה הוא "מושיבי עקרת הבית".

אם תכיר במתנות שה' חנן אותה, תיווצר בה מוטיבציה, והיא תקבל כוחות מיוחדים.

מה שמשה לאבי הלוקח בחימה: האם אני
משמש מנגינה הייתי שלקח בחימה אן לחימה?

לקרוע את השמים

בזמן תקיעות השופר אסור לבקש כלום. אבל בפנים, בלב, תרגישי אש. איך? - סחבי לבית הכנסת את כל הצרות שלך ושל עם ישראל. צעקי מכל חדרי לברך כזה 'איי' מהדהד, שה' ישמע, לא יוכל לו - וירחם. "אל מלא רחמים". הרחמים שלו הם כמו כוס מלאה במים. מה עליך לעשות כדי שהרחמים ישפכו עליך? -לנענע את הכוס. להזיז ולרגש אותה.

סדר העבודה בזמן תקיעת שופר

בתקיעה הראשונה - את עושה וידוי. קחי עבירה אחת שעשית השנה (ורצוי שתבחרי אותה כבר עכשיו) והתוודי עליה: 'אני כל כך מצטערת שעשיתי כך וכך'.

שברים ותרועה: את הצער הזה של כל מה ששבור ורעוע אצלך - תביאי מול ה' ושברי את לבו, כדי שיקום מכיסא הדין וישב על כיסא הרחמים. כל מה שרעוע תעמיסי ותביאי לשברים. פשוט תבכי את הכל, בלי לדבר. תקיעה גדולה - קבלי על עצמך קבלה קטנטנה. 'אייר פנים לבעלי כשהוא חוזר מהעבודה מידי יום ראשון'. הרב שרעבי כותב שהקבלה הזו שמקבל האדם על עצמו בציבור הופכת את מזלו מרע לטוב באותו רגע. גם אם את שומעת את התקיעות מאתיים פעם, תעשי את אותו הדבר: וידוי (על אותה עבירה), בקשות על מה שמעורר אצלך, וקבלה קטנה (אותה קבלה). בכל פעם זה נעשה יותר מתוקן. אל תשני.

'כל הכועס בראש השנה, סימן רע לו לכל השנה'

בראש השנה יש להיזהר מכעס ביותר. מסביר רבי נחמן מברסלב: ראש השנה הוא דין ארוך. לעיתים הדין שלך לא מוכרע, וה' מצייב לך הזדמנויות לכעוס; אם את שותקת, מבליגה ולא כועסת, אומר הקב"ה: 'היא מבליגה ודנה לזכות, גם אני אדון אותה לכף זכות'.

השבוע האחרון של השנה

הרב לוינשטיין מזהיר: היזהרי מאד, בשבוע האחרון של השנה יצר הרע מנסה לגנוב את כל ההתחזקויות והקבלות שלך. אומר ה'בן-איש-חי': ימים אלו גבוהים יותר מראש השנה עצמו. חמשת הימים הללו שעד ראש השנה הינם ימי חסד-חינם, ה' נותן לך חינם את מה שאת מבקשת, גם בלי שגייע לך. בראש השנה אומר עזרא לעם ישראל: "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים, כי חדות ה' היא מעוזכם". יש להיערך לחג עם סעודות חגיגיות. כשאת אוכלת סעודה חגיגית ומיוחדת את מראה לה: 'אני כל כך בטוחה שחתמת אותי לחיים טובים ולשנה טובה, אז אני עושה סעודת הודיה'. הכיני מנה עיקרית חדשה לכל סעודה בכדי להפגין את ביטחוןך ואמונתך בחסד ה'. והשתדלי לבשל לפני החג, כדי שלא להיות עבד בראש השנה.

סימני ראש השנה

באכילת סימני ראש השנה את למעשה קובעת מבקשת על השנה שלך. את מראה לשנה איך היא תיראה. כשאת עושה סימן בצורה הנכונה, עם אמירת "יהי רצון מלפניך" ואכילתו מתוך גילוי רצון עז לממש את התפילה שנאמרה עליו, הרי שאת משרישה בתוכך כח מכון, בונה וקובע. את מכניסה איזה רצון חיצוני אל ההווה שלך, זה הופך להיות חלק ממך; "יהי רצון שנהיה לראש, שנהיה מלאים מצוות כרימון, שירבו זכויותינו". תפוח בדבש: "כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים". דבש = ר"ת "אשה", טבלי את התפוח בדבש, הביאי את החתן לכלה, ומזל טוב. ועוד, תפוח ר"ת "פרו ורבו", טבלי את ה"פרו ורבו" בדבש, ותזכי לתינוק ולב שמח. ה' מריח את התפוח, נזכר בברכות שקיבל יצחק מיעקב - ומברך אותך. כרתי, סילקא ותמר: "שיכרתו... שיסתלקו... שייתמו אויבנו...". נבקש שיכרתו אויבנו - שונאי ישראל. ועוד דבר, כולנו עקודות לכל מיני קשרים וזיכרונות לא טובים, ומלאות בהקפדות ובמריחות. זה הזמן לכרות אותם (כרתי), לסלק משקעים (סילקא), ולהשיב את התמימות ביחסינו לבני האדם (תמר). קרא (דלעת): "שתקרע רוע גזר דינו". בעבר, דלו מים בעזרת הדלעת. היכולת לדלות מהמעמקים שלך חכמה וכוח - זו יכולת נשית מופלאה. חביה, לוביה ורימון: "שירבו זכויותינו... שתלבבנו... שנהיה מלאים מצוות". לסימנים אלו מבנה משותף: הפרי מלא גרגרים. פוטנציאל לא מנוצל. בקשי: ה', הרבית בי כח ויכולות. תוציא את גרגרי הפוטנציאל שלי לאור! ראש של דג/כבש: "שנהיה לראש" שאדע להיות ראש - בתפקידי כאשה. הדבר החשוב ביותר בראש השנה: להתפייס, למחול ולסלוח. וכתוב בזוהר הקדוש: 'אם משלימים זה עם זה בלב אחד, אין להם דין'.

אנחנו בימים האחרונים לקראת ראש-השנה. חג זה הוא בסימן אמהות. בקריאה בתורה ובהפטרות הנקראות בחג מככות האמהות: שרה, רחל, חנה, וגם הגר. וכל כך הרבה בכי נמצא בסיפורים הללו. הבכי הבולט ביותר הוא הבכי של רחל אמנו המבכה על בניה. מה אומר הקב"ה? -שמעי! הדבר החשוב ביותר שעליך לעשות בראש השנה הוא להתפלל על בנים. מי שאין לה בנים - שתזכה לבנים. ומי שיש לה - שבניה יהיו צדיקים. כותב רבנו יונה "מצרף לכסף וכור לזהב, ואיש - לפי מהללו". כלומר, תראי ממה מתפעל הבן שלך, ואומר לך מה עתיד לצאת ממנו. ממה מתפעל ילד? -ממה שאמא שלו מתפעלת. את מתפעלת מרוחניות? את מדברת עם הילדים דברי אמונה וחיזוק? בנך ילך בעקבותיך.

"היום הרת עולם" -מלש' הריון. מה אנו יולדות בראש השנה? -אדם.

אדם יכול להיות אדמה, יצור ארצי, או "אדמה לעליון", דבר גבוה מאד. הגר ואמו של סיסרא היו נשים לא יהודיות שגידלו בנים רשעים. שתיהן מופיעות בתפילות ראש השנה כדי שנלמד מהן לקח חשוב: לדמעות של אמא יש כח. לא חשוב איזו אמא היא ולא חשוב מי בנה. כשבוכה הגר, אמו של ישמעאל, מתחננים המלאכים: 'ה' אל תקשיב להגר, הילד הזה עתיד לעשות צרות לישראל'.

אך ה' רואה את הדמעות ושומע לה. אמו של סיסרא, לפני שידעה שבנה נפל בקרב, בכתה מאה בכיות כדי שבנה הרשע יחזור מהמלחמה. וכדי לבטל את התקיעות של רשעית זו - כי ה' לא עומד בפני דמעות אם - אנו תוקעים מאה תקיעות בראש השנה.

על מה בכו הגר ואם סיסרא? -על החיים של הילד. על מה בוכות שרה, רחל וחנה? -על הרוחניות של הילד. על שתי הדברים הללו צריכים לבקש: חיות פיזית ורוחנית. דעי לך, לא משנה אם את רעה או טובה, לא משנה אם ילדיך טובים או רעים, ה' רואה בראש השנה דמעות של אמא ואומר: שערי דמעה לא ננעלו, מי שבוכה - נכנסת.

כשעולות לך הדמעות בראש השנה, זה סימן שברגעים אלו דנים אותך בשמים. אומר הרב זיסקינד: 'ישטוף פניו בדמעותיו, ולא יתקרב אליו מזיק כל אותה שנה'.

אם בראש השנה את רוצה מאד ללכת להתפלל, אך תחת זאת את נאלצת להישאר בבית עם הקטנים, זכרי: "הנסתרות לה' א-לוקינו, והניגלות לנו ולבנינו". אומר ה': אל תדאגי על הניגלות -על מה שרואים, אני מבחין בנסתרות, בכיסופים שלך להיות בבית הכנסת. אך כרגע עבודת הקודש שלך היא הילדים, ומה שנדרש ממך זה להיות אתם.

תקיעת שופר

רגעים אלו הם רגעים גדולים ומיוחדים. כל השנה שלנו תלויה בהם. קולו של השופר מבלבל את השטן; השופר הוא ההוכחה שלנו לעקידת יצחק. האייל שנאחז בסבך עולה קרבן במקום יצחק, וה' תולש את שתי קרניו. בקרן הראשונה ה' תוקע בזמן מתן תורה, ואילו את השנייה הוא שומר לזמן תחיית המתים.

אך הוא משתמש בה גם בראש השנה. בכל פעם שתוקעים בשופר בבית הכנסת, ה' תוקע אתנו בשופר הזה מלמעלה. כלומר, בכל שנה יש בראש השנה מעין תחיית המתים קטנה, משהו שמת אצלך קם לתחייה: זוגיות, פרנסה, שמחה, בריאות, חינוך. ולכן השטן נבהל. הוא יודע שבאמת דברים מקבלים חיות חדשה, נולדים ומתחדשים.

לפני התקיעות, אומר לך ה': ילדה שלי, תייקרי את מה שיש לך. כעת נקבע אם כל הדברים היקרים הללו ימשיכו ללוות אותך גם בשנה הבאה. חשבי על חייר, על משפחתך, על ילדיך. תודי עליהם. תבקשי עליהם שיחיו ויעשו נחת.

זמן תקיעת שופר הוא הדין. ה' בודק את העבירות שלך. אין סיכוי שתצאי זכאית. מה תעשי? -שברי לה' את הלב. כאותו ילד שהכעיס את אביו, כעס עליו האב ושלחו מעליו. הבן ברח מהחדר והדלת נטרקה על ידו, "איי" צרח הבן בכאב, ואביו שכח בין רגע כעסו, רץ אליו, חבקו ונשקו.

יש השואל קול השופר של ראש השנה, בכל ימאי השנה. (הרבני ומרדכי' 35)

רבי משה ליב מסאסוב היה טוען כלפי מעלה ואומר: "ריבון העולם, הווה מתנהג עמו כשם שאנו מתנהגים עמך. אנו מאמינים בך ובמידת טובך אף על פי שאין אנו רואים אותך ואין אנו יודעים דרכיך. אף אתה הווה מאמין בנו ובטובנו אף על פי שאין אתה רואה מעשינו הטובים..."

תגדל, תבין! האטרה חיימ' היא לא נסתר להיות טובים יותר מאחרים, אלא לא נסתר להיות טובים יותר למאמנו.

בראש השנה כל באי עולם נכתבים, מה יהיה עימם בשנה הבאה. נכתבים - אבל לא נחתמים. אלא אם כן היו צדיקים גמורים או רשעים גמורים. רוב רובם של הבריות לא ייחתמו אלא ביום הכפורים, יום הסליחה והמחילה, יום כפרת העוונות. הכל צמים בו, מתוודים, מתפללים, וגזר דינם מומתק.

שאל **הגאון רבי ישראל מסלאנט זצ"ל**: מדוע סידר הקב"ה כך, שראש השנה יהיה בתחילה, נכתב בו, ואז נקבל אורכה עד ליום הכיפורים, שתינתן לנו בו הזדמנות לשנות את הדין, להיטיבו? האם לא היה מן הראוי שתחילה יחול יום הכיפורים, שנשוב בתשובה, נתודה על עוונותינו, נצום ונתפלל ונזכה לסליחה ולמחילה, ואז יחול ראש השנה, וניכתב בו מיד לשנה טובה?

מדוע חל ראש השנה כאשר עוונותינו עלינו, ואנו תלויים ועומדים עד ליום הכיפורים?

נודה: שאלה נפלאה.

התשובה לכך קשורה ביסודות הווייתנו, בהכרת שורשי נפשינו ונבכייה: שונה הוא הלב מהמוח, שונה היא ההכרה מהידיעה.

המוח הוא מחשב. קולט ידיעות, מבין ומסיק מסקנות.

אך הלב הוא שמרן, איטי, כמעט - מאובן. ידיעות השכל מחלחלות אליו לאיטן, אם בכלל.

אם נרצה הוכחה, ראייה, נתבונן בנפשנו ונראה, כמה נשאר בנו מן... הילד. המוח התבגר, והלב עודנו משחק בבוץ...

האדם מסרב להכיר במגבלותיו. כחולה, הרוצה לקום ממיטתו. רוצה, אבל אינו יכול. הוא חושב שהשכל שולט בו, אך זה לא נכון. הוא חושב שידעותיו בונות את אישיותו, וזו מחמאה כוזבת. שהרי: "אילו היתה הידיעה רחבה ועומדת על לב בני האדם לא היו חוטאים לעולם!"

זו היתה תשובתו של רבי ישראל מסלאנט זצ"ל:

לו היה חל יום הכיפורים בתחילה, לא היינו מתעוררים אליו כדבעי. כי לב האדם אינו נפתח בבת אחת, בפתע פתאום.

זהו תהליך, ויש לפתחו, לעוררו. לפיכך חל ראש השנה לראשונה, ואנו מתכוננים אליו בימי הסליחות.

הלב נרעש בתקיעת השופר, ואנו מתפללים על בריאות ופרנסה, על חיים שלווה ורווחה.

חודש אלול מכין את הקרקע; ראש השנה פותח את סגור ליבנו; ועשרת ימי התשובה מעניקים לו את

השהות, את הזמן הנחוץ להסתגל למורא הדין;

וכך, בבוא יום הכיפורים, מוכן הלב להיכנע לבקש באמת סליחה ומחילה - ולזכות לה.

אין הקב"ה סופר דיפי למראן. אלא שגור לאמה. (מה אביהן ומינהן 33)

באופן טבעי באו אלינו בקשות לצדקה, מצבם הקשה של משפחות נדקקות הובאו אל שולחנו - בה בשעה שחשים גם אנו את קושי הצמצום על בשרנו.

אחר מספר ימים החלטנו לעשות מעשה - אם כדי להעניק לעצמנו חג בהרחבה ידענו לתת צ'קים דחויים, וידענו כיצד לתכנן קניה שיכולים אנו לעמוד בה - צרכי האחרים דחופים לא פחות. גם להם ניתן בצורה דומה. מעגל קסמים קיים בעולם:

זה מתחיל בצמצום הנתינה לאחרים, הגורם לאדם צמצום נתינה כלפי עצמו, וממילא שבעתים כלפי אחרים. וחוזר חלילה.

במצב זה עלול מוחו של האדם להיות לפות בצבתות של חישובי-חישובים הגובלים בדקדוקי עניות מביישים. הוא נמנע מלעלות על אוטובוס ביום גשום, כדי לא לשלם חמישה שקלים, כאילו הם שיצילוהו מרעב. הוא עלול להחליט שאינו בר-נתינה, ושעל אחרים לתת לו. לעומת זאת, הרגיל בנתינה זוכה לחוות רווחה בחיי הצמצום: זרימת חיים משוחררת, לב קל, ראש נקי, רווחה שמיימית.

"האדם בהרגלי הנהגותיו קובע על עצמו את מידת ההשפעה משמים!" (בעל החינוך)

שלא כהרגלנו לאחרונה - עברנו את כסף המעשר, הפרשנו סכום של 350 ש"ח והחלטנו שאת זה נרים לגבוה. נתנו לגבאי עבור צדקה. לא השלינו את עצמנו. ידענו שהסכום דל למול צרכי עמך. אולם חשנו כי על האדם לעשות את שלו, עד היכן שידו מגעת.

אם האדם עושה את שלו במושגיו הקטנים - הקב"ה עושה ממעל עד היכן שידו העליונה, הפתוחה והרחבה מגעת.

ככל שהדבר נשמע מגוחך, 350 השקלים היו מעבר למושג של "ידו מגעת". אך הרצון לסייע גבר על הקשיים. צמצמנו למען נזכה לתת. "ונפש כי תקריב" - אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב את נפשו...

באותו שבוע הופתענו לקבל שיחת טלפון מהעורך דין, אחר תקופה ארוכה שלא דברנו. בהודעתו הפתיע אותנו:

"אחר דיון שנערך השבוע בנושא התאונה, הוחלט בהנהלת חברת הביטוח להעניק לכם בכל זאת סכום סמלי. יש להגיע לקחת את הצי'ק מהחברה". הודינו לה' על ההודעה. כל שקל יקר לנו.

הרמנו מיד טלפון לשמוע מה הסכום אותו קיבלנו, עד מה הוכינו בהלם לשמוע כי הסכום עומד על "שלושת אלפים וחמש מאות שקל". בדיוק פי עשר מאותה נתינה של 350 שקלים! קשה לתאר את ההרגשה העילאית שהרגשנו. יד ה' מכוונת האירה עלינו. עין בעין ראינו את דרשת חז"ל "עשר בשביל שתתעשר" בשביל שיוכפלו המעשרות פי עשר.

משפחה פשוטה אנו, ברוכת ילדים. עד לפני שנתיים נחשבנו למשפחה מבוססת מבחינה כלכלית, ומעולם לא חסר לנו דבר. אמנם איננו אנשי מותרות ותמיד השתדלנו לקנות רק כפי הצורך - אולם היה זה ברווח.

גלגל חוזר בעולם. משמים החליטו אחרת עבורנו, ותמיד מאמינים אנו כי הכל לטובה.

בהדרגה ושלב אחר שלב חשנו כיצד מעגל ההכנסות שלנו הולך ומצטמצם, מסיבות שונות. עברנו תאונה והפסדנו רכוש יקר, בנוסף צצו הוצאות חדשות שלא הורגלנו בהם. מלכתחילה סבורים היינו כי בעקבות התאונה נקבל מחברת הביטוח סכומי כסף גדולים, אף שכרנו עו"ד מיוחד. אולם מהר מאד נוכחנו לראות שגופנו הבריא והשלם הוא הסכום הענק שהרווחנו מהתאונה במתנה. השלמנו עם זה והודנו לה' על חיינו שניתנו בנס. אחר תקופה לא נותרה לנו ברירה כי אם להתחיל לנהל את ההוצאות בצורה שונה ומחושבת, תוך שיקול דעת על כל פרטה, מה קונים, ומה לא קונים. מצאנו את עצמנו מתמודדים במחשבה מה להעדיף לקנות לקראת החג: ביגוד או הנעלה.

והיו הרבה וויתורים והרבה דחיית רצונות. התרגלנו ב"ה למצבנו החדש, לימדנו את עצמנו להודות לד' על כך שנתרנו בריאים בגופנו ובנפשנו. רבות דיברנו עם הילדים שלא על הכסף עומדים החיים. החיים הם חיי הרוח, הצוותא במשפחה, השמחה בחיים עם האמונה והשלווה. הכסף הוא כמו אורח. אם הוא קיים - חיים אתו, ואם ברצון ה' הוא אינו - מצטמצמים וממשיכים לחיות אושר.

כמובן שלא תמיד העניין קל. בעתות לחץ, כמו בתחילת שנה שאז ההוצאות לרכישת ספרי לימוד גבוהות - היה עלינו להתכונן מראש. ויתרנו על טיולים ובילויים. את האושר השתדלנו להעניק לילדים בתוך הבית. בעשיה משותפת. מצעם זה ששלוות הבית המשיכה ב"ה כתמיד למדנו שגם אם משמים נותנים לאדם מצב נתון, יש לו את הבחירה איך לקבל זאת...

באחד הערבים לקראת חודש אלול, התיישבנו לחשב את ההוצאות לקראת החגים. ערכנו רשימה מדוקדקת, החלטנו על מה מותרים ועל מה לא. החלטנו שלעת עתה אין צורך בביגוד חדש לקראת החג, אבל כן נקנה בהרווחה מסוימת, ונפרוש את התשלומים.

על דבר אחד צר היה לנו ומר, ולא ידענו איך להחליט עליו: עד לתקופה החדשה רגילים היינו להעניק צדקה לקראת החגים ביד רחבה ולסייע לאחרים ככל יכולתנו בסכומים גדולים. נתינותינו עמדו תמיד מעבר לכספי המעשר. היה זה חלק בלתי נפרד מההוצאות השוטפות. במצבנו הנוכחי חשנו כי אין לנו אפשרות לתת, ודבר זה הכביד עלינו.

נתינת צדקה היא הסגולה הגדולה לעשירות.

"הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה הזאת"

כתב רבי יעקב אבוחצירא זצ"ל:

"הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו" ראשי תיבות אלול. להורות שבחודש זה צריך כל אדם לפשפש במעשיו ולקבל על עצמו לשוב בתשובה, ומעתה ועד עולם "לעשות את כל דברי התורה הזאת".

"הקהל את העם האנשים והנשים והטף..."

מדוע מביאים את הילדים, הרי הם מפריעים לגדולים שלא יוכלו להקשיב ולשמוע היטב? אלא, אווירת הקדושה עושה רושם גדול בלב הילדים ומקרבת אותם לה'. וזהו "לתת שכר למביאייהם" - השכר גדול מההפסד. כדאי לפגום בשלמות האישית לטובת חינוך הילדים לתורה ולמעשים טובים.